

Miljøministeriet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2023-12070
Den 18. december 2023

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 237 (MOF alm. del) stillet 4. december 2023 efter ønske fra Søren Egge Rasmussen (EL).

Spørgsmål nr.

”Vil ministeren oversende et notat, som redegør for de sundhedsøkonomiske omkostninger forbundet med landbrugets eksternaliteter? Opgørelsen bedes medtage de sundhedsøkonomiske omkostninger vedr. henholdsvis: - nitratforureningen af drikkevand - luftforurening fra ammoniak fra dansk landbrug - antibiotikaanvendelse i dansk husdyrproduktion - resistente bakterier fra husdyrbesætninger - landbrugets pesticidbelastning.”

Svar

Nitratforurening af drikkevand

Forskere fra Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, IFRO, KU, samt fra Aarhus Universitet, AU, og De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland, GEUS, har nyligt publiceret en videnskabelig artikel om sundhedsøkonomisk vurdering af sænkning af kravværdien for nitrat i drikkevand ift. tyk-/endetarmskræft i Danmark: ”*Health-economic valuation of lowering nitrate standards in drinking water related to colorectal cancer in Denmark*” (Brian H. Jacobsen, Birgitte Hansen og Jörg Schullehner, *Science of the Total Environment*, 2024).

Den sundhedsøkonomiske analyse antager, at nitrat i drikkevand forårsager tarmkræft. Med det udgangspunkt fremgår det af analysen, at der er en årlig nettogevinst på ca. 2,2 mia. kr. ved at sænke kravværdien for nitrat til ca. 4 milligram/liter under antagelse af, at der herved undgås 127 årlige tilfælde af tyk-/endetarmskræft ud af ca. 5.000 årlige tilfælde. Myndighedernes gennemgang af den eksisterende viden på området, som blev foretaget i 2019, har imidlertid ikke fastslået, at denne årsagssammenhæng er korrekt.

Jeg har dog på baggrund af den nye undersøgelse iværksat en opdatering af evalueringen af kravværdien for nitrat i drikkevand fra 2019. Den opdaterede evaluering vil blive sendt i høring hos sundhedsmyndighederne og øvrige relevante myndigheder. Hvis myndighedernes vurdering er, at den samlede evidens sandsynliggør, at der er en årsagssammenhæng mellem indtag af drikkevand med nitrat og udviklingen af tarmkræft, så vil jeg undersøge mulighederne for at sænke kravværdien for nitrat i drikkevand og dermed opnå potentielle sundhedsmæssige og samfundsøkonomiske besparelser.

Luftforurening fra ammoniak fra dansk landbrug

De marginale eksterne omkostninger ved emission til luften opgøres på baggrund af helbredseffekter og skadesomkostninger forbundet med menneskers eksponering for forureningen. Jævnfør Miljøøkonomiske beregningspriser for emissioner (DCE, 2023) er de totale omkostninger ved emission af ammoniak til luften fra landbrugets husdyr og afgrøder opgjort til 2.855 mio. kr., baseret på udledningen i 2021. Heraf falder 22 pct. af udgiften på dansk område, svarende til 628 mio. kr., mens resten spredes uden for landets grænser, primært i Sverige. Ligeledes modtager Danmark langtransporteret, grænseoverskridende luftforurening fra kilder i andre lande.

Antibiotikaanvendelse i dansk husdyrproduktion og resistente bakterier fra husdyrbesætninger

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ressort på spørgsmålet om resistente bakterier i sundhedsvæsenet. Jeg har forelagt spørgsmålet for Indenrigs- og Sundhedsministeriet, som oplyser følgende:

”Indenrigs- og Sundhedsministeriet er ikke bekendt med opgørelser, der angiver de specifikke sundhedsøkonomiske omkostninger forbundet med eksternaliteter fra hhv. antibiotikaanvendelse i dansk husdyrproduktion og resistente bakterier fra husdyrbesætninger.

Ministeriet kan dog oplyse, at OECD i bilagene til deres rapport *Embracing a One Health Framework to Fight Antimicrobial Resistance (2023)* skønner, at antimikrobiel resistens medfører omkostninger for op til ca. 400 mio. kr. årligt i Danmark. OECD's opgørelse skelner ikke omkostninger forbundet med antimikrobiel resistens fra hhv. den humane og veterinære sektor fra hinanden. Det er derfor ikke muligt at oplyse, hvor stor en del af de førnævnte omkostninger, der kan tilskrives antibiotikaanvendelse i dansk husdyrproduktion og resistente bakterier fra husdyrbesætninger. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er derudover ikke bekendt med nøjagtigheden af det opgivne skøn fra OECD.”

Landbrugets pesticidbelastning

Miljøministeriet har ikke en opgørelse over de sundhedsmæssige omkostninger ved landbrugets anvendelse af sprøjtemidler.

Alle anvendte aktivstoffer i sprøjtemidler bliver risikovurderet i EU både ift. sundhed og miljø, herunder grundvand. Kun hvis et aktivstof vurderes sikkert at anvende for mennesker og miljø, kan det godkendes i EU. Efter godkendelsen af aktivstofferne skal selve sprøjtemidlerne, hvori de indgår, godkendes nationalt. Miljøstyrelsen står for godkendelsen af sprøjtemidler i Danmark. Godkendelsen kan kun gives, hvis en grundig risikovurdering viser, at brugen er sikker for miljøet og mennesker. Det indebærer, at der ikke er en uacceptabel risiko forbundet med anvendelsen.

På trods af den grundige risikovurdering kan anvendelsen af sprøjtemidler indebære en påvirkning af miljøet, ligesom der også kan være sundhedsmæssige konsekvenser ved anvendelsen af midlerne, f.eks. i forbindelse med spild eller uheld. De konkrete påvirkninger og en prisfastsættelse af omkostningerne derved er imidlertid meget vanskelig at foretage. Det skyldes, at det er meget vanskeligt at kvantificere både effekterne fra brugen af sprøjtemidler samt de forskellige faktorer, der indgår. Endeligt er det vanskeligt at isolere brugen af sprøjtemidler som en enkeltstående faktor adskilt fra f.eks. intensiv landbrugsdrift.

I den politiske aftale om sprøjtemiddelstrategien 2022-26 indgår bl.a., at der under bekæmpelsesmiddelforskningsprogrammet skal prioriteres ansøgninger om, hvordan miljø-, sundheds- og naturbelastning ved anvendelse af sprøjtemidler kan prissættes og indgå som en styrkelse af proportionaliteten i vurderingen af samfundsmæssige omkostninger ved brug af sprøjtemidler sammenlignet med økologisk produktion.

Miljøstyrelsen har oplyst, at der i 2022 ikke er modtaget ansøgninger inden for disse emner i 2022, og at dette heller ikke forventes at være tilfældet for ansøgning modtaget inden fristen 1. december 2023.